

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita, Et Gestis S. Francisci Xaverii È Societate Iesv Indiarvm Apostoli Libri Qvatvor

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1666

29. Rex Acennorum Malacam impetit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10854

quenti auditore in templum coacto, vocatur Paulus, nec vocanti respondet; quaeritur, nec usquam comparet. Collecto tantisper animo cognoscit ex Deo Xaverius ubi sit, rectaque per confertam turbam ad sacrum fontem pergens; latentem, humique affixum deprehendit, dum aliquis alius prodiret recitandi principium facturum, quod ipsum puderet in tam numerosa concione recitare quae nondum memoria latere comprehendisset. Reductum Xaverius in medio statuit, fecitque attento animo, ut more suo audenter diceret. Vidit quoque sed multo longius zelotypi militis barbaram rabiem, qui pugione in iugulum intento suspectam uxorem examinabat de adulterio. Accurrit quam celeriter vir Dei, & probatam quam perspectam habebat suspicionis vanitatem, furentem a scelere, insontem a periculo servauit. Quin & usque ad Zeilani vada, navis Bufolae prauidit casum, huius erat nauarchus Gonzaluus Garzias, in ea Eirus (de quo pridem dictum) transibat in Indiam, & huic discrimen quod erat incursum indicauit, tanto impetu a prora allisit in scopulum, ut miraculo fuerit non dissiluisse, haesitque saxi tam alte infixi ut puppis mergeretur, nec sperabant nautae meliora, nisi Ioannes Eirus sustinisset eorum fiduciam vaticinio viri sancti, quo significarat, rem ultra metum minimè abituram; & verò accedens post paulum maris aestus sublatam nauim cursui reddidit. Mira quidem haec Malacae edita, sed praestat omnibus quo tota India Christi Apostolum nihil magnificentius illustrauit, decetque id singulari memoria prosequi, tum quod eius plena cognitio futura est legenti gratissima; tum quod ex rebus eorum contextitur in sancti gloriam admirandis, & testes habet tres supra nonaginta publicis tabulis consignatos, & scriptum reliquit qui tunc erat Malacae, per annos aliquot Xaverij socius.

29
Rex Accen-
norum Ma-
lacam impe-
tit.

29. Cesserat Malaca cum maris imperio Lusitanorum armis, & defluentibus commerciis, vicinorum regum accisa opes, eorum inuidiam, & capitales inimicitias aduersus Lusitanos quotidie augebant, ac nisi militum viribus, & peritiâ nauigandi longè se illis vidissent peiores, erant illos omnino exterminaturi, reducturique in paternam ditionem non modò Mahometem eius filium quem expulerat Albucherchus, sed quemuis alium & sectae cuiuslibet, modò nè Christianum. Ausi sapienter hanc aleam mouere, numeroque ac mole exercituum obruere, quos virtute ac robore non valebant; inde semper aut fugam infamem retulerant aut suorum interuentionem. Libuit nihilò secius Soldano Alaradino, Accennorum regi, asseclae Mahometis, Christianis ob religionem, Lusitanis, ob suas rationes perinfecto, quid posset experiri. Est verò Accennum inter regna insulae Somatrae maximum, à Malacensi continente, non plus leucis duodecim seiunctum. Ac principio quidem hostis, videri noluit aperto bello arcem impetere; sed potenti classe, piraticis excursionibus maria illa infestare, auertere commercia negotiatorum; suppletura militem subsidia intercludere, ut propugnatorum numero, & comitatibus ab occasu mittendis Malaca sensim destituta, fieret expugnabilior.

pugnabilior. Ab hoc portu egebat Septentrionem versus Malacā proximo, quo naues condēret, & arce quā portum tutaretur. Vtrique prudenter consuluit; militariter magis, quā barbarē, nisi quā in terrā contra Deum moliebatur Sacrilegus, disiecisset e cælo, & irrisisset Deus. Id enim agebat non tam vt Malacā pelleret Christianos, quā Christum toto oriente: in eam rem arma, naues, & militem dissimulanter, & occultē parat. Conscripti milites ad quinque millia, condocefacti omnes naualibus præliis; ex nobilitate primariā quingenti, quorum insignē manuaria ex auro armilla, quam nefas ab aliis gestari: præter hos Turcæ ingenti numero, & ex Ianissariis auxiliarij velites, quos famæ ambitus apud regem, ad conferendas cum Lusitanis vires incenderat. Classē naues constabant sexaginta, præliares, actuarie, velares, præter exploratorias, hypagos, incendiarias, armorum deniquē omnis generis in pugnam eminūs, cominūs ferro, igni, maxima copia. Classi datus Præfectus Baiatus Soora Saracenus, mente vt nomine, barbarus, in paucis regi carus, & ab eo mercede præcoci, regni Pedirij titulo donatus. Sui Malacā aduentus, ipsemet nuntium, inprouisus tulit exercitus; Octobris nono, anni post sesquimillesimum quadragessimis septimi, die mercurij, horāque post noctem mediam alterā; Malacensi in portu constitit, ad terrorem, probrūque ciuitatis. Insuperato illo progressu elati, plūsque intra urbem ex metu consternationis, quā opus ad defensionem, facillē arbitrati, de inuadendā illā agitare; Saraceno nouum consiliū plurimum probari, vti Ianissarios desiderio pugnæ, rem fore eum ciuibus semiuictis, fauere noctem eāque nebulosam. Aggressionē igitur duplici, scalis indē urbem; indē naues in portu, igni & tormentis decernunt inuadere: statimque excensione tumultuaria, quæ raptabat furor nullo ordine muros petunt, fossas aggeri æquant, admoluntur adscensum scalis; at enim lautius quā somniauerant ab armatis, & vigilantibus excepti, alij configuntur, alij deorsum reuoluti cadunt, pinnas constanter arripuit, multi lapsu attritu, aut etc. Sed impressionis maritimæ fors longē absimilis. Tanta fuit in naues missilium ignium tempestas, vt omnes conflagrarent, erant verò non plures quā octo, in quibus Prætoria quæ vix quinto hinc die ex Bandæ regno, aromatica nuce, & iustitinis eius culeolis onusta appulerat. Noctis eius fortunā ebrius Acennorum factus, et si parcius quā cogitauerant fortunata, postridie mane, totius exercitus Lunatam digerunt in vrbis oculis, & triumphalem pompam, sed tormentorum ex arce tonitru, vana illa species repente discussa, in Vpem insulam milliari distantem recessit, vbi barbarico, & strepero gaudio, diei reliquum exegit. Hæc inter, septem indigenæ cum vxoribus & filiis ex piscatione Malacā redibant, in scapham excubitoriam Acennorum incurrunt miseri, capiuntur, mutilantur, trunci auriculis, & naso, incisilque pedum & manuum neruis Malacā remittuntur, cum hæc ad Franciscum Mellum Prætorem seu epistolā, seu magis pronocatoriā

uocatoriâ syngraphâ, cuius sat scio cothurnus thrasonicus risum nobis meritò mouerit, sed iis regibus familiaris est. Sunt verò hæc epistolæ verba [Baiaius Soora cuius summum est decus, vasis clausum aureis, circumferre Alaradhi risû Soldani, fragrantissimi sanctæ domus Mechæ candelabri, Regis Acennorum, & vtriusque continentis; scire te volo, vt tuis literis Rex tuus idem sciat, me in hoc mari animum laxantem, rugitu meo formidando arcem istam terrere, atque consternare; me velit, nolit, in eo piscari, & hæsurum quamdiù mihi lubitum fuerit. Cuius rei testem appello terram, & quæ illam incolunt nationes, cunctaque elementa, ipsûmque ad eò lunæ cœlum, quibus voce meâ edico regem tuum subiugatum, & victum, fama que amissâ inglorium, deiecta humique raptata illius signa, nunquam in posterum excitanda, nisi fortè clementi eiusdem venia, cuius victoria hæc parata est robore, per quam regis mei pedibus subiecta regis tui ceruice, eius in posterum dedititum, clientem, & mancipium effeci. Quod tutè ipsemet vt fateare verum esse, hinc ego te vbi constiti, inuito, & pronoco, si quid tibi animi superest ad fulciendam regis tui causam.] Has insipientis Saraceni minas à miseris piscatoribus perlatas, & ducum ipsius munitas chirographo, legit suis Mellus in arce præfectis. Hi risu, & sannis explodunt, haud tamen æquali animorum confidentiâ, vt linguarum, in admittendâ prouocatione: quibus enim prodire in pugnam potuissent, incensis nauibus, tantum non obfessos se videbant; consultantibus nihilo segnius quid potissimum deceret, Beatus Pater superuenit, ad S. Mariæ de Monte sacris operatus. Gaudere omnes illius aduentu, Mellus præcipuè, dare illi legends barbari literas, rogare quid ipse sentiret.

30
Xaverius
pugnam contra
spem omnem
suadet.

30. At is animo in Deum, oculis in eos cõiectis, alia omnia quàm quæ sensurus putabatur, respondit. Probrum id esse minime tolerandum; ex eo in Deum plus dedecoris redire, quàm contemptus in Regem, si dissimularetur iniuria, quid non ausuros de cætero Saracenos, terriculis suis non armis victoriam adeptos? Rem tracturam exemplum in alios pessimum, regemque Acennorum si ferret impune quoddam eius initium fecisset, sequaces habiturum: intelligerent impij potentiores esse Christianos Deo suo, quàm ferocia, & armis barbaros; admittendam esse prouocationem, & in pugnam eundum. At quibus nauibus (subdit Mellus) si præter nauium cadauera quatuor quassa, & lacera nullæ sint; illique compingendis & interpolandis, alterum tantum opus sit temporis, vt in nouis condendis? ad hæc quatuor nostræ aduersus hostiles, sexaginta: imò infert Xaverius; & sint etiam mille, Deum quantis nauibus opponis: annò hæc eius expeditio est: huic ipse scilicet & auctor, & causa, opitulator non aderit, si eius sacramento, & nomine in eâ militemus? quæ haud aliter ex eo audita, quàm Deo dictante mandata, & quid fieri vellet, ac facere, per interpretem suum edicente, quare ausus nemo in contrarium hiscere; alacres vniuersi Præfectum sequi naualia inspecturum. Illic præter celocem exiguam residua iacebant nauigia omnino